

Visie op het beroep als kloppend hart van de Onderwijsregio

Denk-, gespreks- en actietool

Introductie

Met de komst van Onderwijsregio's worden partnerschappen uitgenodigd en uitgedaagd samen te werken rondom Samen Opleiden. Een van de uitdagingen is hoe om te gaan met de visie op het beroep, die binnen elk van de partnerschappen het leidend principe is om Samen Opleiden vorm te geven.

Deze denk-, gespreks- en actietool is tot stand gekomen op basis van een tweetal werksessies met programmaleiders en opleidingscoördinatoren van partnerschappen Samen Opleiden en een aantal presentaties tijdens conferenties. De denk-, gespreks- en actietool 'Visie op beroep als kloppend hart van de Onderwijsregio' faciliteert het goede gesprek binnen en tussen partnerschappen in de Onderwijsregio.

1. Visie op beroep

Een beroepsbeeld is een gestructureerde beschrijving van de kenmerken van een beroep, bestaande uit de werkzaamheden, benodigde competenties, verantwoordelijkheden, werk-omstandigheden en professionele houding die kenmerkend zijn voor de uitoefening van dat beroep¹.

We gebruiken het woord **Beroepsbeeld** voor de officiële omschrijving van het beroep, die aan de basis ligt van de bekwaamheidseisen en zo de **norm** is voor elke gekwalificeerde leraar.

Visie op beroep gebruiken we voor de eigen **kleuring** die partnerschappen in Onderwijsregio's toevoegen aan het beroepsbeeld: dit zijn de **waarden** die de partners belangrijk vinden voor het beroep in de eigen context en die zij gezamenlijk onderschrijven. Deze waarden kunnen toegedicht worden aan alle onderwijsprofessionals die in een partnerschap/Onderwijsregio opgeleid worden.

¹ UNESCO-UNEVOC. (z.d.). *Occupational profile*. TVETipedia Glossary. UNESCO-UNEVOC International Centre for Technical and Vocational Education and Training. <https://unevoc.unesco.org/home/TVETipedia%2BGlossary/lang%3Den/show%3Dterm/term%3DOccupational%2Bprofile>

Visie op het beroep van de leraar of van alle onderwijsprofessionals?

Ga met elkaar in gesprek over de vraag of de visie die jullie momenteel uitdragen betrekking heeft op de (aanstaande) leraar, of op alle (aanstaande) onderwijsprofessionals binnen jullie partnerschap. Bespreek in deze stap nog niet de inhoud van de visie zelf – dat volgt in een volgende stap – maar maak expliciet waarom voor deze afbakening is gekozen. Welke voordelen zien jullie hierin en hoe werkt deze keuze uit in de praktijk?

In de vervolgstappen wordt uitgegaan van de visie op het beroep van de leraar; deze is in alle partnerschappen Samen Opleiden uitgewerkt. Pak na het doorlopen van alle stappen dit kaartje opnieuw erbij. Bespreek dan met elkaar of en hoe de gedeelde visie op het beroep ook van toepassing kan zijn op alle onderwijsprofessionals. Wat betekent dit voor het partnerschap en voor de Onderwijsregio? En tot welke afspraken en acties leidt dit? Noteer de opbrengsten van het gesprek op kaartje 1. Visie op beroep: Uitkomsten.

2. Partnerschap Samen Opleiden

Om het gesprek met andere partnerschappen in de Onderwijsregio goed te voeren, start je met het bespreken en expliciteren van de visie op het beroep van leraar van het eigen partnerschap.

Elk partnerschap Samen Opleiden heeft als onderdeel van waarborg 1: Lerende Leraar de visie op het beroep in kernbegrippen beschreven en geconcretiseerd. De visie op het beroep geeft verder invulling aan de visie op leren en opleiden, de leeromgeving, de organisatie en kwaliteitscultuur. De visie op het beroep is daarmee een belangrijk deel van het fundament van Samen Opleiden.

De vraag is of je als partnerschap je visie op het beroep zo helder en concreet hebt, om erover te kunnen communiceren. De vragen op dit kaartje helpen daarbij.

Concretiseren, verhelderan van de visie van het eigen partnerschap

- Wat zijn de kernelementen van jullie visie op het beroep?
Maak elk kernelement zo concreet mogelijk. Zet de kernelementen op kaartje 2.
Partnerschap Samen Opleiden: Uitkomsten, ten behoeve van het overleg met andere partnerschappen.
- Hoe is de visie op het beroep tot stand gekomen?
- Welke elementen zijn specifiek voor je eigen partnerschap? Waarom? Onderstreep deze elementen.
- Wat zijn belangrijke maar meer algemene elementen?
- Levert de bespreking nieuwe inzichten op? Welke? Noteer deze op kaartje 2.

3. Opleidingsinfrastructuur Samen Opleiden

Partnerschappen vormen samen de opleidingsinfrastructuur van een Onderwijsregio en dragen gezamenlijk bij aan de kwaliteit van dit kwalificerend netwerk. De visie op Samen Opleiden en daarbinnen de visie op het beroep vormen de basis. Het is daarom van meerwaarde de visies op het beroep van de betrokken partnerschappen met elkaar te delen en te leren kennen.

De vraag is in welke mate de visies op het beroep van partnerschappen betrokken bij een Onderwijsregio overeenkomen en verschillen. In dit gesprek delen de partnerschappen de eigen visies op het beroep met elkaar.

Gebruik de vragen op de achterkant om het gesprek hierover te voeren.

Overeenkomsten en verschillen - visies op het beroep

- Deel met elkaar kernelementen van de visies op het beroep.
- Wat zijn overeenkomsten tussen de visies, in woorden, maar vooral ook in betekenis en bedoeling? Zijn dit verschillen tussen alle betrokken partnerschappen of tussen twee of drie partnerschappen?
- Wat zijn de verschillen?
 - a. Zijn dit verschillen tussen alle betrokken partnerschappen?
 - b. Zitten de verschillen in de elementen die specifiek zijn voor een partnerschap?
Of vooral in de meer algemene elementen?
- Welke nieuwe inzichten levert het gesprek op? Welke conclusies kunnen getrokken worden? Noteer deze op kaartje 3: Samen Opleiden: Uitkomsten.
- Wat betekent een en ander voor het Samen Opleiden in de Onderwijsregio?

4. Vijf functies uit de Onderwijsregio: werven, matchen, Samen Opleiden, begeleiden en professionaliseren

De Onderwijsregio verbindt de functies *werven, matchen, Samen Opleiden, begeleiden en professionaliseren* aan elkaar. Elk van de functies is gebaat bij een heldere visie op het beroep.

De vraag is hoe de visie op het beroep van de partnerschappen in de Onderwijsregio naast samen opleiden ook de andere vier functies faciliteert of kan faciliteren.

De vragen op de achterkant helpen om het gesprek hierover te voeren.

Visie op het beroep en de vijf functies van de Onderwijsregio

- Wat staat er in de visie van de Onderwijsregio over de relatie tussen de visie op het beroep enerzijds en de vijf functies *werven, matchen, Samen Opleiden, begeleiden en professionaliseren* anderzijds? Welke rol speelt het beroepsbeeld bij elk van de functies? En in de onderlinge samenhang?
- Gebruikt elk partnerschap de visie op het beroep als onderlegger voor begeleiden en professionaliseren? En voor werven en matchen? En hoe gebeurt dat in de Onderwijsregio?

Subvragen zijn:

- Hoe wordt *begeleiden* ingekleurd door de visie op het beroep?
- Hoe wordt *professionaliseren* ingekleurd door de visie op het beroep?
- Hoe worden *werven* en *matchen* ingekleurd door de visie op het beroep?
- Is een doorgaande lijn zichtbaar?
- Welke nieuwe inzichten levert dit op? Leveren de inzichten nog aanvullingen op voor de visie op leren en voor de visie op opleiden?

Noteer ze op kaartje 4: Vijf functies in de Onderwijsregio: Uitkomsten.

5. Onderwijsregio & Visie op beroep: de keuze maken

De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van Samen Opleiden ligt bij de Onderwijsregio. De kwaliteit van Samen Opleiden wordt uitgedrukt in de vier waarborgen 1. Lerende Leraar, 2. Leeromgeving, 3. Organisatie en 4. Kwaliteitscultuur. Een helder visie op het beroep voor de Onderwijsregio als geheel al dan niet met onderbouwde keuzes voor differentiatie per partnerschap zijn de basis voor de kwaliteit. Samen Opleiden is dus gebaat bij een gedeelde visie op het beroep.

De vraag is of en hoe de visie op het beroep van de Onderwijsregio de visie op het beroep van de partnerschappen kan verbinden en faciliteren als basis voor kwaliteit.

Onderstaande vragen helpen om het goede gesprek te voeren om een weloverwogen keuze te maken ten aanzien van de visie op het beroep van de Onderwijsregio en te relateren aan de visies op het beroep van de partnerschappen die samen de opleidingsinfrastructuur vormen.

Visie op het beroep van de Onderwijsregio

- Bespreek de ambitie van de Onderwijsregio en haar context: Welke accenten legt de Onderwijsregio? Welke kenmerken heeft de context van de Onderwijsregio? Mono-sectoraal of Cross-sectoraal?
- Hoe wordt er gesproken over het beroep? Worden er mogelijk – expliciet of impliciet – kenmerken gegeven van een visie op het beroep? Wat zijn kernelementen? Wat houden deze in?
- Wat is het toekomstige beeld van het beroep van leraar (primair, voortgezet of middelbaar beroepsopleiding), of van de onderwijsprofessional in de breedte?
- Noteer de kernelementen (en eventueel concretisering).
- Bekijk de opbrengsten van de eerdere gesprekken. Analyseer de antwoorden en trek conclusies: wat betekenen deze voor de visies op het beroep?
- Tot welke keuze leidt dit? Meerdere visies op het beroep in de Onderwijsregio? Een gezamenlijke visie op het beroep voor alle sectoren in de Onderwijsregio? Een visie op het beroep per sector in de Onderwijsregio? Of een eigen keuze.
Onderbouw en noteer de kernelementen uit deze onderbouwing op kaartje 5: Onderwijsregio & Visie op beroep: de keuze maken.

Tot slot

De keuze voor een of meerdere visies op het beroep binnen de Onderwijsregio is nu gemaakt. Dit vormt de basis voor verdere gesprekken.

1. Wat betekent de genomen keuze voor de visie op het beroep van andere onderwijsprofessionals? Zie hiervoor de aantekeningen en conclusies van het gesprek bij 1. Visie op beroep.
2. Wat betekenen de inzichten die zijn opgedaan tussen de visie op het beroep enerzijds en de vijf functies *werven, matchen, Samen Opleiden, begeleiden en professionaliseren* anderzijds voor de visie op het beroep? Zie hiervoor de aantekeningen en conclusies van het gesprek bij 4. Vijf functies in de Onderwijsregio.
3. De visie op het beroep geeft invulling aan de visie op leren en de visie op opleiden. Met de visie op het beroep als basis, kan nu het gesprek gevoerd worden over deze visies: wat kan behouden blijven en wat vraagt om aanscherping of aanpassing.
4. Denkend vanuit het kwaliteitskader, kunnen daarna stappen gezet worden rondom de leeromgeving, de organisatie en de kwaliteitscultuur. Voer met elkaar vervolgens dat gesprek.

Succes!

Platform Samen Opleiden & Professionaliseren

Binnen het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren bundelen schoolbesturen, scholen en lerarenopleidingen hun krachten om samen een duurzame inrichting van opleiding, begeleiding én professionalisering voor (aanstaande) leraren te realiseren in Onderwijsregio's. Het Platform zet zich in voor het versterken van de samenwerking tussen besturen, scholen en lerarenopleidingen in het po, vo en mbo, binnen de opleidingsinfrastructuur van de Onderwijsregio's.

Colofon

Auteurs: Miranda Timmermans, Edmée Suasso de Lima de Prado en Gea Spaans
Vormgeving: DailyDaisy
Fotograaf: Larissa Rand / Foto's VO-raad / Unsplash
Druk: Drukproef

Februari 2026

Kernwaarden

Visiegedreven en
kwaliteitsgericht

Samen ontwikkelen en
verbinden in netwerken

Toegankelijk en
ondersteunend

Flexibel inspelen op
vragen en verandering

Het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren is een initiatief van de PO-Raad, VO-raad, MBO Raad, VH en UNL

